

Most jelent meg!

Köveskúti Jenő
versei

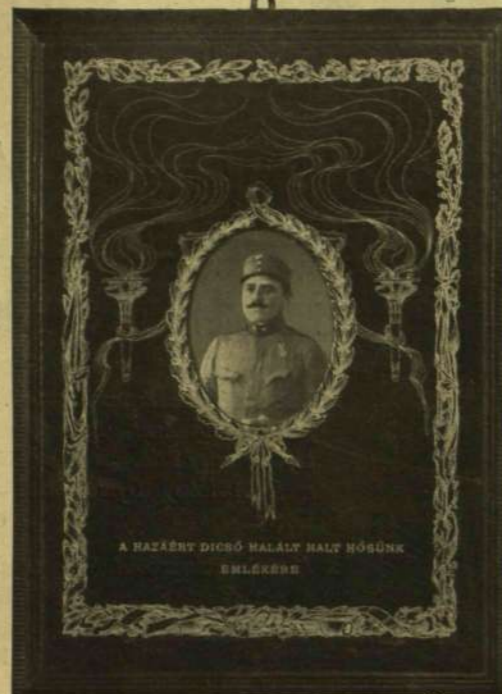
ÁRNYAK

Szalay Pál rajzaival

Ára 3 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvárúsnál



Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve.
Tetűs szerinti falra is függeszthető, asztalra is állítható.

Őrizzük meg hősi halált
halt kedveseink emlékét!!

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen diszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, melybe bármilyen arckép beilleszthető, 2 korona beküldése ellenében bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Gyűjtőknek 6 darab után 1, 10 darab után 2 tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Érdekes ujdonság!

A mai magyar művészet Képzőművészeti anthológia

Szerkeszti: Előszóval ellátta:
GYÖNGYÖSY NÁNDOR PAKAI GYULA

Cikkeit írták:

GR. ANDRÁSSY GYULA, MAGYAR ELEK,
BÁLINT LAJOS, MALONYAY DEZSŐ,
GYÖNGYÖSY NÁNDOR, RÓZSA MIKLÓS,
LYKA KÁROLY, SZABLYA JÁNOS.

A kötetet több mint 150 szép kép díszíti.

Ára 6 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvárúsnál.

A hadi technika csodáit tartalmazza érdekes leírásban az UNIVERSUM háborús kötete.

Szerkesztette HANKÓ VILMOS dr. Ára kötve 8 K 50 fillér.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Rendeléseknél sziveskedjék
lapunkra hivatkozni.

A magyar katona aranykönyve

A MI HŐSEINK

Katonáink hőstettei
a világháborúban.

WOINOVICH EMIL Kőzműködők:
sz. és kir. gyalogári tábornok REICH ÁRPÁD
vezetés alatt szerkesztette m. kir. honvédtiszászt.-aleszede
VELTZE ALAJOS és
sz. és kir. alezredes, a sz. és kir. SEBŐK ZSIGMOND.
hadilevelár osztályfőnöke.

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR

VÉRFOLTOK

Énekszó a förgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvárúsnál

Most jelent meg
Kerpely Béla könyve:

„Nimródok a fronton“

Mulatságos vadászese-
tek a nagy háborúból.

Vadász milióban tartott haditudósítások, melyek
a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik.

A diszes kiállítású kötet
= ára 2 korona =
(bérmentes küldéssel 2 K 40 f).

Megrendelhető: a „NIMRÓD“
képes vadászújság kiadóhivata-
lában, Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
(Franklin-Társulat) a pénz be-
küldése vagy utánvét mellett.

Fronton levő hozzátartozójának nem
küldhet ennél kedvesebb olvasmányt!



VASÁRNAPI UJSÁG

40. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, OKTÓBER 1.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 6 korona.

A „Világkrónika“-val
negyedévenként 1 koronával

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.



JÓL KIÉPÍTETT LÖVÉSZÁROK, MELYPEN KOCSI IS JÁRHA. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk félvétele.

SZENT BORBÁLYA KÉPE.

REGÉNY. — IRTH MÁVHS ÁLISZ.

(Folytatás.)

Es átértézte örömmel, hogy ez a minden külső segítséget és igazgatást megtagadó filozófia nem a passzivitás és ridegség hirdetője, mint gondolta apró ismertetések nyomán, hanem a kicsinyesség és érzékiesség fölibe kerekedő, az összesért munkálkodó, mindent átható, nyugodtan érvényesülő, értelmes szeretet. S hogyné lenne nyugodt az, a ki a beteljesülések csalóka voltán előre mosolyog s a halált is életnek tartja.

Es megértette, hogy ez a filozófia nem arra való, hogy így, a hogy van, bárkinék tovább adja, akár elég érett valaki ehez, akár nem. Nem prédikálhatja, nem taníthatja, ez elvek tételes alakban nem továbbítható, mert nem elolvashó, hanem megélni kell ezeket. Nem közölhetők tanítványaival számukra átgyúrt alakban, hanem gyakorlatban, apránként vétetheti be velök, kis mindennapok rendjén, úgy, a hogy a természet hat reájók, tolokodás nélkül, állandóan. Az önfegyelmzés, önfeljesztés útjára térítheti őket észrevétlenül, óvatosan, míg vérrökké válik a józan önzetlenség.

Figyelmeiket csúf, alacsony dolgok felé tereli környezetük, természetük is. «Kamnam»-juk nem a legjobb, javításra vár...

Gabi meggyógyult, de még mindig gyöngö. Nap kell neki, erősebb, mint a mi tavaszunké, és tenger kell. Valami olasz hely volna a legjobb. Rózi nem vágyik sehova az ura nélkül, az ura pedig nem mehet. Rózi egészsége helyre is állt, Edit a gyöngébb, a sok ápolás után. Es Edit bizonyára szívesen utazik, szüksége van rá, szabadságot fog kapni. Szabónának nem kívánatos az utazás, egyedül megy Edit a gyermekkel. Edit ellátogat az iskolába, elbúcsúzik.

A gyerekek örömeiben olyan valami volt, mikor meglátták, hogy a helyettese elbámult s azt kérdezte, vajjon el tudna-e menni valaha ettől az iskolától, hol így összeforrt e kis seregleg? Es mondta, hogy egészen másoknak látja most ezeket a gyerekeket, mint eddig, bár eddig is észrevett valami szabad szellemet, melyben több a jóakarát és az érdeklődés, mint a mennyit másutt tapasztalt... Nem, Edit nem szándékozik iskoláját itthagyni, ha most színetelnie kell is, iskolát változtatva előlről kellene kezdenie sok mindent, míg ezeknek kis testvérei is hozzá kerülnek majd, kikkel rendszerint már akkor megismerkedik, mikor az iskolaköteles kortól még messze vannak. Szinte kedve sincs miár az utazáshoz, inkább átvinné az osztályát.

Rossz bórbeu van, nem bírá a munkát év végéig, — mondták kollegái.

Útrakeltek. Gabi hozzávaló társnak bizonyult, hálásnak mindenért, a mi szép. A mint az Adria ramosolygott, ő visszamosolygott rá. Először látta és ennyit mondott: Gyönyörű. Aztán hallgatótt s Edit látta, tudta, hogy beleszeretett ebbe az azur gyöngyszembe.

Elkerülték a tavaszi viharokat s úsztak a rózsákban, színekben dúskáló üdőségben Olaszország felé.

A régi, emlékezetes nyaralóhelyen, a régi panzióban ütöttek tanyát. A panzió úrnője, az asszonya fejlődött, szép, franciás Esterina fogadta őket. Anyja tipeg utána mankójával, nem is vénült, szép szemű arca ép így mosolyog, mint mikor elbúcsúzott Editéktől és utánuk szölt, hogy jövő évre várja őket. A tiz év, mely elzúgott azóta, nem is tetszik soknak, bár ahoz elég, hogy elfelejtsék, csupa barátságból hogy akarták megduplázni a számlát annak idején.

Milyen szép kis fia van, — örül Esterina Gabinak, — milyen okos szeme van.

Edit megmagyarázza, hogy nem az ő fia.

— De hisz hasonlít, — csodálkoznak.

— Hogy van az orosz úr? — kérdi Esterina már fent a szobában, a csomagok körül rendezkedve.

De mikor azt hallja, hogy Edit nem tud

róla, hirtelen másról kezd beszélni. Az ura Bolognában maradt, üzlete van ott. Laura? Az egy haszontalan. Csúnyán él. Mario? Oly furesa fiú volt mindig. Egy nyáron idejött, moszkónira ült, mint máskor. Ment kifelé a tengeren, naplementekor látták sokan, és nem jött vissza. Kár érte, ügyes fiú volt, de úr akart lenni, mindenáron úr, pénzük nem volt hozzá, szorgalma és kitartása sem. Hajógépész, aztán modell volt festőiskolában és aztán... senkinek sem szölt, hogy miért...?

A tenger, a végtelen, épp oly közel szemhatáru, mint régen. Épp úgy vonulnak nagy sárga vitorlák keresztül a nap-izzáson, épp úgy sűtkéreznek selymes nők és homokkal játszó gyermekek, csak sokkal kevesebben. A régi villákat lerombolta a háború, de a helyükön újak, még bezárt szeműek, szezon előtt. Sok minden a régi, de nem minden...

A terv az, hogy ha itt jól felüdültek, nem rohanva, de bejárják a szépség városait.

— Velenczébe is, — kérlelte Gabi.

— Nem, oda nem.

Azt a varázslatot nem akarta Edit érinteni, s a mi akkor elmaradt, Murano és más mulasztás, ezeket nem akarta pótozni.

A nyugalom itt oly nagy, olyan friss, könnyű levegős, itt igazán lehet gondolkozni, a figyelmet koncentrálni, Buddha meditációjára, az akart cél tudatos, teljes elmélyedésre soha jobb hely és alkalom.

Gabi játszott a nedves homokkal, alagutakat vájt, hegyeket emelt s gallyakkal fásította, szeszélyes elrendezésű parkokat készített.

Editnek egyszer ötlete támadt, melyről nem tudta, merről repült hozzá és — hiszen olyan egyszerű, — miért nem jött hamarabb? Hátha franciábólmagyarra fordítaná Valodja könyvét? Hadd ismerjék nálunk is. Milyen szívesen dolgozik majd rajta. A nyelvet eléggé elsajátította és fordításhoz talán van is tehetsége. A könyv lelkébe is eléggé behatolt. Csak a szerző engedelmét kellene kérni. Czimét nem tudja, hanem a kiadó útján megszerezheti.

Igen, hogy megtudja ítteltemet... örülök az eszmének, mert új érintkezés alkalma... pedig rég megegyeztem magammal, hogy nem kísérletezem, ezétalan és oktalan volna. De mégis... hátha történék valami, a mi tökéletesebb befejezés... Hisz így bárméddig tart is, élete végső kadencia nélkül megszakadt zenemű.

Elment a levél a kiadóhoz és sokáig nem jött válasz, pedig ajánlottan ment, el kellett jutnia s Valodja az, a ki hallgat. Ez is kadencia, olyan igazi szláv, elnyújtott végső hang, mely meg nem nyugtat, de utolsó.

A sárga vitorlák vonultak, vonultak... A villák kertjében gazdag, kemény virágú rózsák nyíltak. Úgy fölmelegedtek a napok, hogy már a fagyalt is elkelt, s a kis közönség a helység díszhoteljébe gyülekezett, a hol a legjobb gelatit kapta. Bár a főszézen még nem kezdődött, érdemes volt mégis a zenét kivonultatni.

— Gabi, sok lesz neked a gelati...

— Nem, Edi, igérem, hogy nem fog megártani...

A zöld fasoros úton kocsi szaladtak, öregiek, drapériások, olyanformák, a milyenen a mesék királykisasszonyai jönnek... Vonat érkezett.

Az egyik kocsiban ismerős nő ült kis leánnyal. Ki lehet az a nő? Futó pillanatra látta Edit, csak épp megvillant előtte arcából valami...

A mint hazafelé haladtak, Esterinával találkoztak, ki szintén a zenét halgatta lánykájával, csakhogy kívülről és fagyalt nélkül. Ő még otthon volt, mikor új vendég érkezett a panzióba, egy hölgy a kis leánnyal, sietve újságotla Esterina. Edit után kérdezősködött s azt mondta,

hogy épp az ő kedvéért jött ide, meglepetésül, nem is írta meg.

Ki lehet az? Csak nem Magdi? Hogy kerülne ő ide? Pedig csak ő lehet, a futópillantásra visszagondolva. Örül, ha ő az, de mégis valami szorongásfélét is érez. Vajjon nem volt-e jobb így, hogy Esterinákat kivéve senki sem ismeri itt? Hogy miért jobb? Hát semmi oka sincs és mégis jó volt egyszer így.

Csakugyan Magdi állt a kis hallban, a mankós néniel tárgyal. Összelelkeztek a régi barátok. Szobájukba siettek, a kis leányt lefektették.

— Gabi is lefektetem, — mondta Edit, — s ha nem vagy holtfáradt, átjövök még hozzád, bár legjobb volna, ha aludni hagynálak.

— Bizony nagy út volt, de talán a levegő teszi, meg a találkozás, nem vagyok álmos, le se fekszem még, kiülünk erre a szép, széles terrasra a két szoba közé, hogy a gyerekekre vigyázhassunk jobbról is, balról is. Aztán mesélsz nekem.

Fölöttük csillagok, alattok, lent az udvaron, esti készülődés, a székeket hordták be, meg az asztalokat a kaputlan udvarról. Közbe-közbe fölnéztek a háziak a suttogásra figyelve, melyből semmit sem értettek.

Hát most felelek a kérdésedre, Editkém, hogyan kerültem ide. Egész egyszerűen. Már rég vágytam olasz földre, az uram csak két hétre jöhetne, állandóan kell valaki a gazdaságban. Úgy volt, hogy a horvát parttal érem be, egyedül ilyen messze, barátságatlan volna. Pesten töltöttem két napot, persze felkerestelek és nem találtak s megtudtam nálatok, hogy ideutaztál. A többi gyorsan ment. No de most meséld, hogymint vagy?

Jól, nagyon jól, ennyi, a mit mondhatok, ezenkívül csak apró-cseprő dolgokat beszélhetnék el, melyek nem is valók így első negyed-órára. Velem nem történik semmi, én nem cselekszem semmi különöset. Bennem történt talán valami, egyszerű, jó folyamat, mely abból indult, a mit láttam magam körül, tőprengésekkel folytatódott, de be nem fejeződött, talán ez itt következik, a nyugalom városában. Most válik megeléssel magammá, a mit életfelfogásnak választottam... És te, Magdi, boldog vagy változatlanul?

Boldog?... ez valódi prepa kérdése prepa társához, hidd el, más asszonyszerzet nem teszi fel így ezt a kérdést, egyedül a régi iskolatárs.

Edit kissé zavarba jött.

Hát úgy gondoltam, az életeddel őszhangban maradtál-e?

Milyen más nyelvet beszélsz, mint az élet. Az élet és te, Edit, hogy érthetitek meg egymást?

Az élet nem abszolút fogalom, nem általános, elvont valami, hanem a te életedről, az enyémről, vagy a kis lányodéról lehet szó. Az élet olyan szubjektív fogalom, a milyen szubjektívek vagyunk mi emberek.

Jó, hát a te életed és te megérthetitek egymást, Edit?

Egyek vagyunk...

Hát tudod, Edit, az én életemben nincs más, mint kiszabott munka és megelégedés, ha zavartalan az eredmény, bosszúság, sok és nagy bosszúság, ha nincs minden rendjén.

Munkám a gazdaság és családom körül forog és gyakran minden észrevehető ok nélkül, véletlenül van baj, sikertelenség. Sok rossz jön véletlenül, elkerülhetetlenül. Ha gondolkozom, mindig azon tőprengok, nem lep-e meg rendkívül rossz idő, jég, miegymás, a gyerekeim nem lesznek-e betegek, oly nehéz ellenőrizni őket, hol, merre járnak egész nap. A fiú már elkamaszosodott s hatása a leányon is meglátszik. Ha utamban vannak, leszidom őket, néha megbánom, de akkor már messzejárnak a kertben valahol s azt gondolják alighanem,

hogy a béresek kedvesebbek, mint a mama. A fiú aztán kikap, mert csúnyán eszik és mert elmondja, mit tanult az istállóban. Sárka meg válogat, azért van sok baj. Az uramnak, tudod, hogy elfagyott a lába a háborúban. Javult ugyan, de még ma sem ép. Sokáig én dolgoztam helyette s azután is maradtak reám férfinak való munkák s mondják, hogy jól végzem. De azt ne várd, hogy elmélkedjem, vajjon boldog vagyok-e? Es nem is vagyok, hiszen oly sok mindennel kell törődnöm odahaza. Látod, legalább a gyerekek az örökös szabad levegőn jól lehetnének. Sárka mégis gyöngö, étvágytalan, tengert ajánlottak neki. Így hát én most világot látok, tudod, erre vágytam is növendékkoromban. De az élet többnyire ilyen nagyobb események nélkül telik el, csupa kis dolog, végtelen sorban. Az ember robotképpen, rohanva végzi napi munkáját, mikor már a megélhetés úgy is biztosítva van. S miért? Erre otthon nem gondolok. Azért, mert az én munkámban minden percznek megvan a maga feladata s minden ilyen kicsi feladat fontos és sürgős. Futnak a napok. Szóval én nem olvasok, legföljebb nagyon keveset télen s nem gondolkozom, csak ilyenkor, mikor így kirucszanak. No de ez mind nem érdekes... És te, fiam, igazán nem akarsz férjhez menni?

— Mit tanácsolnál?

Magdi tündöve nézett maga elé.

— Nem tudom.

— A leányodnak annak idején mit óhajtasz majd?

— Nem tudom... férjhez adni, vagy nem, vidékre, vagy nagy városba? Nem tudom...

Kicsit hallgattak, aztán megint megszölkalt:

— Csalódtatok bennem. Buta vagyok. Belezavarodtam az életembe. Benne úszom a boldogságban, de nem érzem. S a leányomnak nem tudom, mit kívánjak, milyen életet álmodjam?...

— Talán, én legalább úgy gondolom, ne



A Monte Barcola és Monte Cimone (a középső hegy), melynek csúcsát felrobbantottuk, az Astico völgyéből nézve.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL. — Jelfy Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársunk felvételei.

lyen, vagy olyan életet. Magdi, inkább arra törnél, hogy benne magában meglegyen a hajlam nyugodt örömré. Ezt fejlesztenéd talán benne, a nélkül nincs más, mint hajsza, lázas, keserű vagy fáradt hajsza. De ha valaki kicsiségeknek tud törülni, bármilyen életkörülmények között...

Olyan meleg-lelkesen mondta, hogy Magdi meglepődve nézett reá.

— Mi az, Editkém, te talán megtaláltad a boldogságot?

— Nem tudom. — De arca ragyogott, maga sem tudta volna megmondani, miért.

(Folytatása következik.)



A SALCANÓI TEMETŐ ÉS A HÁTTÉRBE A MONTE SANTO.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL. — Balogh Rudolf, a harcztérre kiküldött munkatársunk felvételei.



A LUPÉNYI VASUTI ÁLLOMÁS SZÉNRAKODÓJA.

A PETROZSÉNYI SZÉNÁNYÁK.

A petrozsényi szénányák annyira fontos tényezői az egész magyar közgazdasági életnek, hogy elvesztésük, vagy csak hosszú ideig tartó szünetelésük is nagy csapást jelentett volna egész közlekedésünk és iparunkra. Onnan kapjuk a legjobbfajta szeneket, még pedig oly bőségben, hogy az ország összes szükségletének egy ötödésze innen kerül ki.

Ezt a fontos szerepet a petrozsényi szénmedenceze csak a legújabb időben, körülbelül két évtized óta tölti be. Mert a telepek ismeretesei voltak ugyan már régebbi idő óta, de nagyobb mértékben csak újabb időben kerültek leművelés alá. Ennek pedig legfőképp az volt az oka, hogy a szén a vízválasztó oldalán fekszik, olyan völgyben, mely Magyarország felől alig volt megközelíthető, innen ugyan az ország határán, de túl a Retyezát hegységen s az ottani patakok vize (a Magyar- és az Oláh-Zsil) Romániában folyik a Dunába.

A telepek üzembe vétele körül a Hoffmann-családnak van legtöbb érdeme. Hoffmann Zakariás, gróf Széchenyi István kedvelt bizalmas embere, a kinek Szörény megyében voltak a mult század első felében vasbányái, és vashutái volt az első, a ki az itt előforduló szénre felhívta a figyelmet. Egyik fia Károly, a földtani intézet jeles geológusa vette fel tudományosan a vidék geológiai viszonyait, másik fia Rafael pedig a szén kiaknázására alapított egy bányatársulatot.

Harminez esztendő előtt a bányászati jogok négy hatalmasabb bányakomplexust képeztek. Az egyiknek a kincstár volt a tulajdonosa, a másiké az ugynevezett brassói bánya- és kohótársulat, a mely néhány osztrák mágnásból állott. Ez utóbbi társulat bírta bérben a kincstári bányákat is s a viszonyokhoz képest eléggé szerény üzemet folytatott. Ezekon kívül volt még két bányatársulat, (a Zsilvölgyi és a Transilvânia) de ezek alig vagy éppen nem dolgoztatták bányáikat, noha ezeknek szene sokkal kitünőbb volt, mint az, a mely e medenczéből a piacra került.

Ennek a körülménynek az volt az oka, hogy a vasut csak Petrozsényig és onnan a bányavasut Petrillig vezetett, a hol az állami bányatelkek fekszenek. Ezeknek a szénrétegei azonban nem oly nyugodtan vannak letelepülve, mint a távolabb fekvő helyeken. Sok helyen össze vannak keveredve az egymás fölötti rétegek, palák fordulnak bennök elő s kovadot tartalmazó csikok szelidesik át őket, a melyek gyakorivá teszik a bányatüzet. Mégis ezeken a helyeken folyt a bányászat, mert helyben volt a vasut, a távolabb telepek pedig parlagon heverték, mert ezekről kocsival kellett húsz kilométernyire szállítani a szenet s ez lehetlenné tette a konkurencziát.



A LIVARÉNYI BÁNYA SZÉNRENDEZŐJE.

A ZSILVÖLGYI SZÉNÁNYÁK. — Erdélyi fővétel.

gusai s néhány képzett bányász vett részt az idejött küldöttségben. Az Oláh-Zsil völgye annyira vad és elhagyatott volt még ebben az időben, hogy a francia urakat csak úgy lehetett elhelyezni, hogy a szolgabíró Petrozsényből küldött ki részökre szalmazsákokat, melyeken aludjanak. A most sokat emlegetett Vulkáni szoros mellett volt egy csárda, az volt a hadiszállás, de Budapestről kellett hozni nemcsak az emivalót, hanem a szakácsot is. Megtörtént, hogy mialatt a bizottság tagjai a Zsily egyik partján állottak, — a hol nem vezetett át rajta híd — az alatt a másik parton szemük lát ára rontott a farkas a juhnyáj közé s hurezolta el a bárányt.

De a szén, a melyet láttak, egyenesen bámulattal töltötte el a szakértőket. A Zsily kristálytisza vízében egy helyütt egészen szabadon látszott egy tizenöt méter vastagságú szénréteg. Úgy nyilatkozott egyikük, hogy nem ismer egész Európában helyet, a hol a természet oly olvaszható betűkkel írta volna tele a maga könyvét, mint itt. Csodálkoztak felette, hogy ily becses kincs parlagon s felhasználatlanul hever.

A párisi pénzesoport aztán meg is csinálta az üzletet. A csoport élén egy volt bankár állott, a kinek a Bontonsz-féle krach alkalmával sikerült megszöknie, nehogy börtönbe kerüljön. Bécsben telepedett meg, s befolyásos barátai kivitték, hogy az igazságszolgáltatás nem tette reá a kezét. Sőt a francia igazságügyminiszter nála szállott meg, mikor néhány napig Bécsben tartózkodott. Ez az ember a multjához méltón csinálta meg a vállalatot. A magyar tulajdonosokat oly módon csapta be, hogy az szinte zsenialitás számba ment. Kezébe kerítette a két bányatársulat összes jogait, megépítette a vasutat Petrozsénytől a telepig, ő maga százezreket vágott zsebre — de a mellett megcsinálta a vállalatot. És biztosította a produkeziót a jövő számára is néhány száz esztendeig. Petrozsénytől Urikányig megépítette a vasutat, s megkezdte a szén kiaknázását.

Egészen új nagyszabású élet kezdődött az Oláh-Zsily völgyén. Kokszkemenczék, szénmosó telepek, munkásházak ezrei épültek fel, képzett munkások sereglettek egybe nagy messzeségből. A salgótarjáni társaság átvette a brassóiak birtokát s miután megvolt már a vasut, ő is a távolabb és jobb minőségű telepeken kezdett bányászni. A francia társulatban érdekeltséget vállalt legnagyobb pénzintézetünk a Hitelbank. S pár év alatt egy nagy magyar telep keletkezett az ország legszélsőbb szögletében, iskolákkal, templomokkal, a műveltség intézményeivel — s telisteli törhetlen magyar szellemmel.

— y — l.



A VULKÁNI BÁNYA SIKLÓJA.



A LUPÉNY-LIVAZÉNYI BÁNYATELEP.

A ZSILVÖLGYI SZÉNÁNYÁK. — Erdélyi fővétel.

FALKENHAYN.

A világháború legforróbb periódusában távozott a német nagyvezérkar éléről Falkenhayn Erich gyalogsági tábornok. Vilmos császárnak az elhatározása, hogy fölmenti a tábori hadsereg vezérkari főnökét, némileg emlékeztet a marnei napokra; akkor is kicserélte a vezérkari főnököt: Moltke helyére Falkenhaynt nevezte ki, a ki azután két esztendőn keresztül irányította a központi hatalmak hadműveleteit.

Falkenhayn katonai pályafutása egyike a legfényesebbeknek. 1861-ben született, a Thorn közelében levő Belchau városában. 1880-ban lépett be a hadseregbe, 1890-ben századosi ranggal a nagyvezérkarhoz osztották be. Az ifjú tiszt kiváló katonai tulajdonságai, széleskörű tudása már akkor fölkelte az iránta a figyelmet; ambíciói azonban tágabb érvényesülést kerestek; így történt, hogy 1896-ban szabadságolását kérte és a kínai hadsereg számára kiképző tisztnek jelentkezett. Három évig tartózkodott a messzi Keleten. Itt szerzett tapasztalatai érvényesítésére gyorsan alkalom kínálkozott: alig, hogy Németországba visszatért, őrnagyi ranggal újra a nagyvezérkarhoz osztották be. Két évig a kínai boxerlázadás, Ketteler német nagykövetet meggyilkolták, Németország büntető expedíciót küldött Kínába. Falkenhaynt, a ki a kínai viszonyokat kitűnően ismerte, azonnal beosztották az expedíció vezérkarához. Waldsee tábornok oldalán végigküzdötte az összes küzdelmeket, a melyeknek során hidegvérűségével, elhatározottságával és a helyzet gyors áttekintésére való rendelkezéseivel több ízben kitűnt. A boxerlázadás leverése után 1903-ig Kínában maradt, mint a német megszálló dandár vezérkarának főnöke. Németországba való visszatérése után zászlóaljparancsnok volt, két évre rá alezredessé lépett elő és a nagyvezérkarban osztályfőnöki funkciókkal bízták meg. 1906-ban, negyvenöt éves korában a metzi hadtest vezérkarának főnöke lett, majd ezredessé előlépve egy gárdaezred parancsnok-ságával bízták meg a császár. 1912-ben vezérőrnaggyá lépett elő, egy évre rá pedig Heeringen tábornok utóda lett a hadügyminiszteri székben. Hadügyminisztersége alatt esett meg az emlékezetes zaberni affaire, a mely miatt a birodalmi gyűlésen heves viták indultak meg; Falkenhayn állta a heves ostromot és ügyes parlamentári debattáknak bizonyult.

A háború kitörésekor Moltkeval, a nagyvezérkar főnökével együtt a főhadiszállásra utazott, a hol résztvett a napi tanácskozásokon, de nemcsak tanácsadóként szerepelt; az ő feladata volt a front mögötti organizáció, egyszóval az, hogy az operációk számára szükséges csapatokról és hadianyagról gondoskodjék. Moltke távozása után Vilmos császár Falkenhayn tábornokot állította a nagyvezérkar élére. A marnei csatával bekövetkezett döntés után Falkenhayn a hadszínterek közötti egyensúly létrehozására törekedett; a hadműveletek súlypontját ideiglenesen Oroszországba helyezte át. A lodzi, lovisi és limanovai csaták után az egyensúlyi helyzet helyreállott és ekkor Falkenhayn tábornok, a ki politikai vonatkozásban a főfrontot a nyugati hadszíntéren tétélezte föl, meggyőződéséhez híven, miután megelőzőleg az Antwerpen körüli késedelmet is kiküszöbölte, újra Franciaországba terelte át a német haderőt és itt kereste a döntést.

Falkenhayn tábornok Németország föllenségét nem Oroszországban, hanem Angliában és Franciaországban látta; ehhez a hitvallásához simultak azok a parancsnoklasi viszonyok, a melyek az ő



FALKENHAYN TÁBORNOK.

idejében a keleti és nyugati hadszíntereken kialakultak. A keleti hadszíntéren Hindenburg tábornagy szava volt a döntő, elhatározásában és terveiben szabad kezét nyert a német legfőbb hadvezetőség; a tábornagy szabadon diszponált, annyiban természetesen, a mennyiben ez a rendelkezésre álló hadosztályok mennyiségétől függött. Azt viszont, hogy milyen mennyiségű tömegek kerültek és kerülhettek Hindenburg arcvonalára, a vezérkar főnöke szabta meg. Ilyenformán a nyugati hadszíntéren való legfőbb intézkedéseket Falkenhayn a maga számára tartotta fenn; ebben fejeződött ki az a törekvése, hogy a keleti fronton, ha lehet, defenzív, ha szükséges, offenzív hadműveletekkel kell föltartóztatni az orosz áradatot, hogy azután a központi hatalmak stratégiai belső körének kihasználásával a főhadműveletek a nyugati hadszínterek számára legyenek fönttarthatók. Falkenhayn legfőbb törekvése a frontok egyensúlyozására irányult, de mindig azzal a vezérlő motívummal, hogy az egyensúlyi helyzet bekövetkezése után a túlsúlyt nyugaton érvényesítse és a mérleget itt billentse a központi hatalmak javára.

Az eddig kifejtetteknek látszólag ellentmond Falkenhaynnak a dunajeczi áttörés körül kifejtett szereplése. Falkenhayn tábornoknak a gorlicei csata előkészítésében való érdemeiől két történelmi okmány tanuskodik; az egyik az osztrák-magyar hadsereg főparancsnokság 1915 május 6-án kiadott tájékoztató közleménye, a mely többek között így szól: «A mi a mostani nyugat-galicziai hadműveleteket illeti, úgy ezt

ilyen módon már 1915 márciusában tervezték és az akkor rendelkezésre állható erőket készítették elő az előnyomulásra, a mindig döntő jelentőségűnek tartott Gorlice irányába és Zmyrod felé. Ezek az erők azonban számbelileg gyöngékné mutatkoztak arra, hogy a kezdetben elért sikerek ellenére is Gorliczénél a makacsul védelmezett ellenséges frontot keresztül törjék. A Falkenhayn tábornok által előterjesztett és a német legfőbb hadvezetőség által jóváhagyott ajánlat, hogy t. i. erős német haderőt vonjanak össze az előnyomulás céljaira, teremtette meg ez előnyomulás sikereit». A másik történelmi akta az a kézirat, a melyet 1915 május 12-én intézett Vilmos császár Falkenhayn vezérkari főnökhöz és a melynek bevezető mondata így hangzik: «Tiszta, éles pillantással, a helyzet helyes mérlegelése mellett, ismerte meg Ön a helyet, a hol az orosz hadsereg megsebezhető és olyan előterjesztést tett nekem, a melynek segítségével nagy sikert arattunk». Az orosz front áttörésének helyét, időpontját tehát, mint e két okmányból kiderül, Falkenhayn nemcsak megjelölte, hanem egyúttal ő is organizálta, a legminuciózusabb részletekig is kiterjedően, az offenzívát. A központi hatalmak 1915. évi nyári és őszi diadalteljes hadjárata az ő nevéhez fűződik és épen úgy az is, hogy balanszozó elméletéhez híven a hadműveletek folytatását nem tartotta szükségesnek, a döntés idejét még nem tartotta elérkezettnek, előbb más, nagyfontosságú feladatok végrehajtását látta sürgetőnek. Az oroszok 1915 őszi kétségtelenül meg voltak verve, a napoleoni mondás szerint való meghempergetésük azonban elmaradt. Hindenburg, miután megverte a vele szemben álló orosz seregeket, megpróbálta, hogy meg is hempergesse őket a vilnai csatában; ekkor azonban egyik alvezérének, Gallwitznak a hadserege már uton volt Szerbia felé. Falkenhayn kijelölte a defenzíva számára szükséges vonalat és a fölszabadult haderőket új, nagy koncepciójú terv megvalósítására küldte: megnyitni az utat Konstantinápoly felé, hogy azután be lehessen állítani a központi hatalmak aktív tételei közé az izlam kipróbálandó energiáját.

A balkáni hadjárat a központi hatalmak számára új, nemesak katonai természetű, de politikai kihatású győzelmet is termelt: a központi hatalmak érdekszférája elevenen és lüktetően belekapcsolódott a Balkánba, a hol az entente politikai esatát is veszített és elhatolt a mezopotámiai angol vereségeken keresztül egészen Bagdadig, a félhold fénye pedig már Suez, Anglia Achilles-sarka körül imbolygott. Végül eredményben tehát a balkáni hadjárat is Falkenhayn hadvezéri meggyőződésének vezérmotívumát tükrözteti vissza.

Mikor aztán mindezt az óriási munkát sikerrel elvégezte, elérkezettnek látta az időt, hogy a súlypontot, újra a stratégiai belső kör előnyei felhasználásával, nyugatra helyezze át. Az introdukció — 1916 február 21. — Verdun volt. Az ezt követő események ismeretesebbek: meglepő módon megindult az újra szervekedett Oroszország offenzívája, az angolok és francziák hatalmas erőfeszítésbe kezdtek Picardiában; Oroszország, a keleti ellenség gyorsabban kapott erőre és nagyobb erőre kapott, mint a milyenre Falkenhayn számított.

Kétségtelen: Falkenhayn tábornok csodálatos organizátori tehetség; a mai korszak egyik legnagyobbaságú és legnagyobb koncepciójú hadvezére. Határozottság, energia, szívósság, kristálytisza tájékozódás és tisztánlátás, az intézkedések keresztülvitelében való bámulatos precizitás jellemzik ezt az imperialista világnézetű hadvezéri zsenit.

Jákó János.



DRÓTAKADÁLYAINK PEVMA ELŐTT.



SAN FLORIAN AZ OSLAVIAI TEMPLOM-MAGASLATRÓL NÉZVE (OLASZ ÁLLÁSOK).

AZ OLASZ HARCZTÉRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvételei.



ISZTIP A TÖRÖK VÁRBÓL TEKINTVE.



RÉGI MECSET ISZTIPBEN.



SÁRBAN FENNAKADT KOCSI.



TŰZÉRSÉG VONULÁSA.



MACKENSEN SZEMLÉJE.



HAGYMAVÁSÁR KUMANOVÁBAN.

A MACZEDONIAI FRONTRÓL. — Zährer Jenő felvételei.



1. A szaloniki Fehértorony. — 2. A szaloniki öböl. — 3. A szaloniki rakpart. — 4. Thassos szigete. — 5. Filippi romjai Dráma és Kavalla közt, a hól Antonius és Oktavius legyőzték Brutust és Cassiust Kr. e. 42-ben (Nagy Sándor palotája romjainak nevezik). — 6. Osman Buk. — 7. Serres.

MACZEDONIAI KÉPEK.

ÁGAI ADOLF.

1836—1916.

Mint az utolsó egyikük ment el azok közül, a kik egykor, fiatal korában, a *Vasárnapi Ujság* mellett állottak, mint munkatársak. Ma már nagyon hamar készen lennénk, ha meg akarnók számlálni azokat, a kik lapunk életének első, Pákh Albert vezetése alatti korszakából, régi munkatársak, életben vannak s mi, maiak, ezekre mint pátriárkákra nézünk föl. Ágai Adolf halála is, az irodalmat ért veszteség miatti gyászon felül, mint személyes gyász is érinti érzésünket.

Ágai írói pályája kezdete óta volt munkatársunk, hol sűrűbben, hol ritkábban, de állandóan fenntartotta az összeköttetést lapunkkal még élete utolsó éveiben is, míg aggkorával hanyatló testi ereje engedte, gyakran írt számunkra érdekes tárcacikkeket, elme-futtatásokat. Hiressé vált írói álneve, *Porzó* is a mi szerkesztőségünkben született, — ő maga sokszor beszélte, hogy a *Vasárnapi Ujság* első szerkesztője, Pákh Albert adta neki ezt a nevet, a mely valamikor a legjobb hangzású álnevek egyike volt a magyar sajtóban.

Úgy szokták emlegetni Ágait, mint a magyar tárcacikk megteremtőjét. Ez nem egészen így van, mert az ő módja szerinti tárcacikk nem volt ismeretlen a negyvenes évek magyar sajtójában sem. Ő csak az új, modernebb hangját találta meg ennek a könnyed és friss műfajnak. Bécsi egyetemi éveiből hozta magával, az ötvenes évek híres bécsi tárczaírói hatottak rá, a kiket akkor nálunk is az aktuális irodalmi, művészeti, színházi, társadalmi kérdésekről való csevegés mestereinek tartottak. Ezt a zsurpulisztikai formát hozta át hozzánk Ágai, megmagyarosítva s a magyar sajtó és irodalom viszonyaihoz alakítva. Eredendő természete is erre predesztinálta; derült optimizmusa, az apró és nagyobb emberi és világi dolgok iránti megértése, könnyen hangolódó természete, kellemes humora, csipősszatríraja, a mely keserűség nélküli, inkább mosolygó, mint haragos volt, élénk ötletessége, friss szeme, együttvéve mind-



Koller utóda Szencs Jényképe.

ÁGAI ADOLF.

ezek a képességei és tulajdonságai tették azzá a született csevegővé, a minék az olvasók tárcacikkeiből ismerték. Sikerét fokozta stílusának magyarsága, a melyre sokat tartott; a dícséret hatása alatt s nyilván kedvtelésből is, ez a magyarság kissé sújtásos és körmönfont lett, de ezt akkoriban, mikor a magyar zsrnalisztika stílusát még alakulóban volt, még nem forrotta ki magát, inkább erényének számították, mint hibájának.

Falusi származású volt, de tipikusan városi és specifikusan budapesti lett. Szerette ezt a folyton fejlődő, alakuló, egyszerre fiatalosan felszög és korárett magyar fővárost százféle szint váltó életével, jól megértette erjedő karakterét, élvezettel szemlélte változatos képeit. Budapest és élete adta java korában tárcacikkeinek legjobb és legtöbb témáját. Később pedig, öreg korában emlékeit rakosgatta ki, mint va-

lami régi fiókos szekrényből: a régi Buda és Pest érdekességeit, elmúlt életének eltűnt színhelyeit, különös, ódivatú embereit, elfakult szenzációit. Ezek a melankolikus humorizáló emlékek, az öregedő íróné kissé már divatját mult stílusában megírva, nagyon sokat átmentettek a mi időnkbe a régi Pest levegőjéből, sajátzerű karakteréből. Különösen *Utazás Pestről Budapestre* című könyve valóságos kis tárháza a magyar főváros multjára vonatkozó adatoknak és hangulatoknak.

Hatása a közvéleményre mégis mint éleztapszerkesztő volt legnagyobb. Két nagyszerű s az emberek politikai hangulatára hatással levő éleztap ismer a magyar sajtó története: az egyik Tóth Kálmán *Bolond Miskája* volt az abszolutizmus alatt, a másik Ágai *Borsszem Jankója* a Tisza Kálmán korszakában. Mind a kettő valóságos kis politikai idealom volt. A Borsszem Jankót a maga java idejében mindenki olvasta és mindenki mulatott rajta, bohókás, de a magyar életből pompásan ellesett alakjai ma is benne élnek a köztudatban, — ha bizonyos tipikus alakokat akarunk megnevezni, ma is még Ágai Borsszem Jankójának egyik-másik alakját nevezzük meg. Mokány Berczi, Wewreshegyh David, Bukovay Abszi, Tarjagos Illés a nyolcvanas években fogalmak voltak, mindenki ismerte őket. Még olyan alakok is, a kiket Ágai nem maga csinált, hanem munkatársai, — azok is magukon viselik az ő szellemének bélyegét. *Jankó János* magyaros, jellemző művészete volt az éleztap sikerének másik főtényezője, — a legtöbb vidéki ember, de nem egy fővárosi is a Borsszem Jankóból, Jankó János rajzaiból ismerte a magyar közélet szereplő embereinek arcvonásait.

Ágai utolsó éveit csaknem teljes visszavonultságban töltötte. A nyolcvanadik év felé járt, ereje mindinkább hanyatlott, a toll kiesett kezéből. A szerkesztés már régebben felhagyott, lassankint az frással is. S most elköltözött közülünk örökre. Emléke és egyénisége azonban szeretetteljes és tisztelt marad mind-azok előtt, a kik egykor írásait és derűs lényét ismerték.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény.

(Folytatás.)

Ira WALTER BLOEM.

A várakozók türelmetlensége számára túlságosan lassan vált ki a fakó szürkület a homályos ködfátyolból, a mely a széles kiterjedésű Lisainevölgyön elterült. Míg a jobb szárny felől, Chagezből és odább hátul Chênebier vidékéről szakadatlanul odazúgott a vezetők fulébe a hevesen kilobbant harc tombolása: a front centruma előtt, Héricourt előtt és a tőle balra eső keskeny völgyben Montbéliard felé, úgy látszott, mintha a harc nem tudna igazában kikelni a sárból. A városon túl és a bal szárnyon is dörgött nagyon a tüzéségi tűz, gránátok és srapeltek zúgtak ide-oda vonító pályájukon. A hallgatónak azonban hiányzott a gyalogsági harc felopogása és bármily buzgón kutatták át messzelátóik a völgy ködét a fekete tömegek, a melyek az első két esatanapon már kora reggel a lejtőkről völgy iránt hőkölögték, nem akartak mutatkozni. Úgy látszott, mintha az ellenség minden erejét a bal szárnyára vetette volna, elszánva arra, hogy ott minden körülmények között áttör Beafort felé. Vagy pedig — talán megbénult a támadása? Az ember nem merte ezt remélni... És a mi északon történt, az kívül esett a vezetők tekintetén.

— Eggermann hadnagy!
— Excellenciás uram...
— Frahierbe lovalog, de ezúttal egyenesen! Maudrevillars, Chalonvillars — megértette?
— Parancsára!
— Chênebiert minden áron vissza kell nyerni és tartani!

— Parancs, kegyelmes uram!
A pejkó jól volt lakva és kipihenve; az utak fölolvadtak a sok ezer komisz-csizmák lábtól, a kiket az éjjel északi irányban hajszoltak. Könnyedén ment előre a Mont Vaudois bokros fensikján

át, aztán völgynek le. Balról idedörgött a Chageznél vadul fellobbant harc tombolása.

Előre! előre! ki kellett préselni a végső erőt az emberből és lóából, a mire csak képesek voltak. Ott elül, Chênebiernél van döntése a napnak, a hadjáratnak!

Mégis — a magányos lovas gondolatai akarata ellenére mindegyre elröppöltek a pillanat szoroígásától... a keze gyakran mintegy becézve nyúlt a zizegő levélhez a térkép-tárczában.

Cécile — Cécile... Volt valami ezeknek a dadogó elbeszéléseknek és gyónásoknak a sorai között... valami, a mit még ki kell nyomozni... a mit... át kellene élni...

Mikor Eggermann Chalonvillarsont túl elérte az országot és elment a Rougeot major mellett, azt elhagyottan találta. A szanitéz-katonáktól, a kik ott tökéletesen kimerültek az éjjeli véres munkától a ház lépcsőin kábuldoztak, megtudta a hadnagy, hogy Degenfeld tábornok még tegnap este megint előrehatolt Frahierig és ma reggel már egész korán előretört Chênebier felé. Tovább lovalogva Eggermann egy hosszú oszlop francziára talált, több száz emberre, köztük néhány tisztre is. A kísérő legényeség vezetője jelentette, hogy még szürkület előtt megtámadták Chênebiert, a falu keleti szélét elfoglalták, csaknem egy egész zászlóalj francziát elfogtak és nagy tömeg podgyászt zsákmányoltak. Most megállt a harc ott elül.

Gyors tovaügetés közben Eggermann végigmustrálta a foglyok sorát. Siralmas állapotban voltak. Sihederek és öreg emberek, az éhségtől kimerülve, tompa kétségbeeséssel arcukon, czipjük rongyokban, egyenruháik sártól bepiszkítva és szétépvé.

Frahier teljesen el volt hagyatva. Csak a be-tört ablakokból, az udvarok nyitott kapujából hallatszott ki a sebesültek nyögése, a csont-fürészrel dolgozó orvosok zaja. Ott elül azonban Chênebiernél még makacsul harcoltak. És jobb-

ról is, Echavonnen túl vad harczi zaj jött az erdőből. Sebesültek egész csapatai, bádéniek és poroszok vonszolták magukat a lovassal szemben.

És ott elül, a hol a szélesen kiterjedt Chênebier falu első háza, melyeknek födeléről nagy koloncokban zuhant le a hó, kiemelkedtek a háttér hegyeinek gyöngéd árnyvonalaiából. — Uram Isten! — nem épen most lépnek-e ki a németek sűrű sötét tömegei, szilárd lépéssel ugyan, de mégis visszavonulóban?

Előre! Előre! Meg kell állni azoknak ott, meg kell állniok!

Egy utolsó galopp és a lovas már a hátrálók közt volt.

— Milyen ezred?
— Negyedik badeni gyalogezred, Vilmos herczeg, hadnagy úr!
— Parancsnok?
— Bayer ezredes úr.
— Hol van?
— Elül, hadnagy úr...
— Kiürítitek a falut?
— Ez a parancs, hadnagy úr.

Dühösen hangzott ez, félig mint mentegőzés, félig mint vád. Látszott a bádéniek kemény, daczos arcán, — nem szívesen hátráltak.

Be a falu utcájába!
Mind újabb tömegei a hátráló hadoszlopoknak hullámoztak a lovas elé. Olykor fehér felhőske puffant el odafönt a háztetők felett. Aztán ólom-jégeső zuhogott alá. Csörögve pattogzottak le a tetőserepek, szilánkaikkal összelevegvedtek a golyókkal, a melyek lezuhogtak az utca sárába, időnként tompa dobbanással a hátrálók borjújára, sipkájára, előre hajtott vállára. Aztán itt-ott hirtelen feljajdulás hallatszott, egy sötét köpönyeges alak előrebötölve beleloccsant a sárba.

— Hol van Bayer ezredes úr?
— Elül, hadnagy úr, a puskás zászlóaljnál, a mely a visszavonulást fedezi.

Természetes — a vezető végsőig az ellenség előtt — ez a német mód.

Az ágyúzás pokoli spektákulumán át Eggermann egész jól hallotta a hátrvéd-harcz éles ropogását, a mely a falu hátsó szélét körülomlolt. Ott kell a vezetőnek lenni — tehát oda! S csakugyan: ott elül még a derék bádéniek sűrű csoportjai feküdtek hason, elterülve az utca sárában és kétségbeesett makacsággal löttek kifelé. Egy mellékutczában állottak a vezetők lovai, kantárjukat fogták a tisztiszolgák, a kiknek arcán az izgalom és dacz saját-ságos keveréke rajzolódott ki.

— Hol van Bayer ezredes?
— Ott elül a sarkon, hadnagy úr, a kertfal mögött.

Eggermann leugrott lováról, odadopta a kantárt egy várakozó legénynek, belépett a tanya kapuján, a melynek messze előreugró kertfalánál tömörül össze a bádéniek szívós ellenállása. Ott állt a negyedik ezred parancsnoka egy feldöntött szekéren, kikémlt távesővével a falon, har-sány kiáltásokkal tüzelte a lövészeket, a kik tőle jobbra-balra a falhoz lapultak, melynek roskatag oldalát lövő-résekkel lyukgatták át.

— Keményen, fiúk, keményen, — minden lövés egy francziába kerüljön!

Kezét a sisakjához emelve állott meg Eggermann az ezredparancsnok előtt.

— Ordonánctiszt a főparancsnokságtól! Ő exzellenziája parancsa. Chênebiert az utolsó emberig tartani.

Az ezredes lebecsátotta messzelátóját, vérrel aláfutott szemével rábámúlt a csinos sisakú porosra, mintha valami másvilágból való hang csendülne a fulébe.

— Tessék ide felmászni, hadnagy úr és aztán mondja meg, látott-e már ilyen kolbászos üstöt! Az ezredemet vagdalt hűssá aprították, érti? Visszamegyek Bois Ferryig! Ott nem bánom, pozdorjává lehetnek, — de nem itt... — annak nincs semmi értelme.

Fáradt, nehézkes lépésekkel lépett le a szürke-

szakállas öreg a szekérről, a melyen eddig az utolsó pillanatig kitartott a tűzben.

— Ütközet — ordonánz! Wolff századoshoz! A lövész-zászlóalj elforduljon vissza, mars!

Hihetetlenül, magukból kikelve bámészkodtak az emberek, a kik a lövő-réseken kuporogtak az ezredparancsnokra. Összharapott ajkkal, egyik a másik után, habozva, mintha nem tudnának megválni a keskeny kilátó helytől, amelyből golyót golyó után vagdaltak az előre tolokódó ellenség arcába az izzóvá melegedett esőből — fölemelkedtek a fametszészertű kemény arcok, elhajtott fővel mentek a kijárat felé. Az ezredes egy pillantást sem vetett többé a porosz ordonánz tisztre. Mint utolsó az övéi közül hagyta el a paraszt kertét, melynek kopasz gyümölcsfái között szüntelen zuhogott és ropogott, hogy a letördelt száraz ágak egész esője hullott a hátrálókra.

Eggermann követte. Sűrű csoportokban gyülekeztek az utcán a lövészek, némán topogtak, a fegyverek hönök alatt hátrafelé. Az ezredes nyugodt hangon kiáltotta a legénye nevét, nehézkesen fölült az odavezetett lóra s mint utolsó, lóháton lovalogott az övéi összetömörült tömegei mögött, mialatt a tulso erdőszélen bős diadal ujjongás riadt fel és örült tüzelés pász-táza végig a falu utcáját. Szerencsére túlnyomórészt túlságos magasra céloztak, úgy hogy a golyók a visszavonulók feje fölött füttyültek el és az esőcsatornáknak, a vörös fedél-cserepeken pattogtak el.

Eggermann is lovára ült, három galopp-ugrással Bayer ezredes mellett volt.

— Megengedi ezredes úr, hogy csatlakozzam?
Egy morgás volt a felelet. Erre megint lódobogás hallatszott a lovasok mögött; vérrel elöntve és ingadozva jött trappban egy badeni kapitány a falusi utcán végig, bizonyosan a lövész-zászlóalj parancsnoka. Odalovagolt az ezredes jobbjára, szétzúzott jobb karját kínosan a sapkájához emelte és sápadt ajkkal dadogta:
— Jelentem alássan — jelentem alá...
Előre rogyott, lassan jobbra lecsúszott lova-

ról, a mely azonnal megállott, — néhányat vonaglott, aztán mereven feküdt ott az utca sárában, megtörő szemei utolsó pillantásukkal ezredparancsnokának a szemét keresték.

Az feleje fordult, a jobbajával intett a had-doklónak.

— Wolff, Isten áldja meg!
S tovább mentek, lassan, mint egy gyászki-sret. Kemény, rendíthetetlen lépéssel vissza, vissza...

Egy befagyott patakon át, a sáros országoton, egy mocsaras területen, melynek lassan föleengedő jégkérgét a lovak patkói minduntalan betörték. Egy malom mellett, melynek romjaiból még néhány halvány, bűzös füstfelleg tört elő a ködös reggeli levegőbe, aztán ezen túl a magaslaton fölfelé.

— Megállj! Front!

Az ezredes mint az ördög ugrott le a lováról. A legénye odaugrott.

— Félre a lóval!

A bádéniek egy szempillantás alatt állásban voltak.

Ideje is volt már. Az elhagyott faluszélen már előtűntek a piros sapkák s már elkezdtek onnan ropogni a puskák.

— Négy száz lépés! Gyorstűz!

Meggondolt mozdulatokkal töltötték a fekete-köpenyesek, elterülve az erdő bokraiban. Fojtó füst szállott fel.

— Így itt maradunk — mondta az ezredes. — Most már jöhet az egész pokol. Itt ugyan nem jön át senki! Ide a puskával!

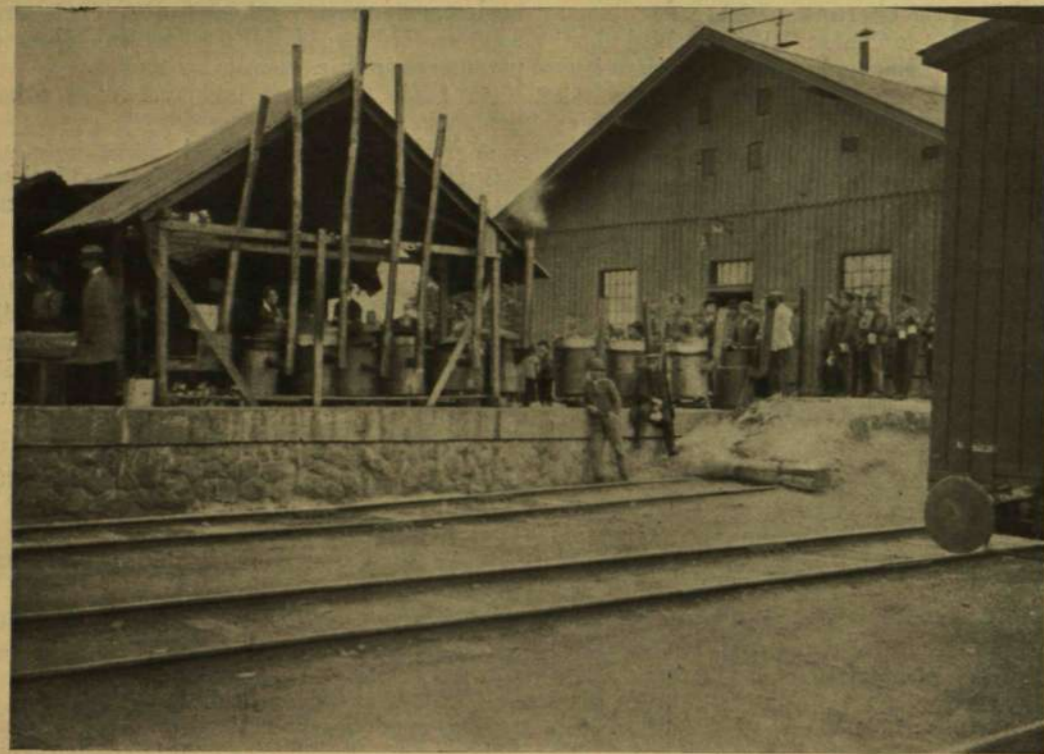
Elvette a szomszédjától, a ki épen nyögve ejtette ki vérrel előtött kezéből a puskát, odanyúlt a vonagló hasa alá a patronáskáért és töltött — és célzott és elsütötte.

A badeni mellett ott feküdt a hosszú szőke porosz, várva a pillanatra, mikor számára is akad gazdátlan puská. Nem kellett soká várnia. Őt-hat emberyire tőle rövid kiáltás hallatszott s egy elterült alak, mint valami nedves rongy rogyott magába.

— Ide a puskát! Patronokat!



A 242-ES MAGASLAT PODGORA MELLETT.



MENEKÜLŐK KONYHÁJA A KOLOZSVÁRI PÁLYAUDVARON. — Tégla József felvétele.

Eggermann jó régen tette az utolsó lövést — három év előtt, hadgyakorlatokon. Nem szorította elég erősen vállához a puskát, keményen odavágódott a kulcsontjához. Hamar kinyitotta a tölténycsukát, egy másik patront dugott a csővébe, ráérezte a szürke felhősékre a falu szélén, a hol a piros sípkák mint halvány pontocskák csillogtak át a téli homályon, jobb kezével a ravaszt kereste, el akarta sütni — nem bírta...

Forrón futott a puská gyán végig és belevágódott a mellébe. Köhögés jött rá. Pirosság ömlött ki az ajkán. Szeme előtt elkélt a világ.

Határtalan fáradság terült el tagjain, beárnyékolta az érzékeit. Kétségbeesetten igyekezett küzdeni ez ellen a borzongató tehetetlenség ellen. Ellankadt ujjai mindegyre a puská ravasz körül tapogatóztak, de mindig visszaestek.

Mi ez? Vége volna? Lehetséges volna, hogy vége mindennek? Nem... még nem... meghalni... most még nem... élni, élni...

Hiába... Hab a reszkető ajkán... bizsergő fájdalom vonagló testén át...

Isten veled, anyám, Isten veled, Cécile... menj hát, élet...

Csak tartsuk... csak tartsuk magukat... a többiek... a bajtársak...

Utolsó megfeszítéssel még egyszer fölemelte fáradt fejét, megüvegesedett tekintettel meredt jobbra és balra. Tartják magukat...

— Itt maradunk — mondta az ezredes.

— Igen — itt maradunk.

XXIII.

Tizenegyedikétől tizenhatodikáig nem hallottak Strassburgban semmit, egyáltalán semmit Bourbakiról... a vállalkozása mintha megrekedt volna a hóban... A titkos szóbeli hírförások, melyekből a polgárság mindenféle fantasztikus állításokat, de néha egy-egy utólag hivatalosan is megerősített hírt is kapott az akcióról — hirtelen bedugultak. Az a hír is, a mely ezen az úton Strassburgba jutott — Bourbaki nagy győzelmének híre Villersexelnél Werder fölött — nem igen bizonyult valósnak.

Tizenhatodikán megjött végre a magyarázat. Megint befutkosták a rendkívüli kiadással az újságírók Strassburg öreg utcáit rikoltó kiáltásokkal és a felizgatott tömegek csak úgy tépték ki kezükből a nedves papirlapokat...

Az idevalók számára borzasztó kiábrándulás: Werder, a kitől a villarsetti hír után azt hitték, észak felé van visszanyomva, Bourbaki és Belfort között áll — sőt sikerült neki a Lisaine-patakánál állását megerősíteni és ott az egész tegnapi napon át megállni a sarat az első rohammal és a roppant túlerővel szemben...

A következő két nap ómos-néhezen múlt. Egész Strassburg egyetlen görögös várakozás és figyelés volt. A város élete mintha megállt volna — senkinek sem volt kedve mindennapi ügyes-bajos dolgaihoz — minden beszélgetés,

minden gondolat ez egy kérdés körül forgott: hogy áll a dolog ott Belforton túl, Héricourt és Montbéliárd között? Tizenhatodikán nem jött semmiféle biztos hír. Csak annyit tudtak meg: napközben megint heves harcok voltak a Lisaine-állás körül, de Werder még mindig tartja magát. Csak tizenhetedikre hozott világosságot... Estefelé bejárta a várost a kőszár: Werder meg van semmisítve, Bourbaki előre nyomul Belfort felé...

Január tizenhétedikén a Lehmannék házában szakadásra került a dolog az excellenziás asszony és Boreca között. A leány, a kit főlegretek benszülött rokonai, Bourbaki közeledésének hírére nem volt már használható semmire... Természetesen észrevette, hogy a «svábok» egy éjjel csomagoltak és aztán megint kicsomagoltak. Uram Isten, csak már egyszer felpakolnának... Nem lehetett már elviselni, hogy az ember ennek a csécseléknek a szolgálója és azon a recsegő hangon kujonérozassa magát... ó, hozzá az a moslék, a mit fözettek és a mit velük kellett enni...

Az államminiszterné ó excellenziájára jóságos és igénytelen úrnőnek tartotta magát. A Boreca ellenben a legzsarnokosabb és legzsarnokosabb vén sárkányok tartotta, a ki csak valaha az útjába akadt. Így hát kenyértörésre került a dolog. És miért?

Borecának meg volt az a szokása, hogy az ételmaradékokat, a melyek útjában állottak, egyszerűen beledobta a szemetes ládába. Már pedig ez olyasvalami volt, a mi nemcsak a háztartás úrnőjét, hanem az urat is fellázította. Lehmann nem volt zsigori, de nem bírta elviselni, ha jó és használható dolgokat lustaságból elpusztítottak. A nagymama pedig rosszul lett, ha ilyesvalamit kellett megélnie — már pedig ezt mindennap meg kellett élnie.

Ezúttal azonban tévedett. Azt képzelte, kell valami főzelék-maradványnak lennie tegnapi Boreca ezt kétségbe vonta. Az uraságok nem hagyták meg semmit. A nagymama azonban egész biztosan tudta...

— Ez nem igaz...

— Akkor maga megint kiöntötte, vagy engedély nélkül megette...

— Na de már ez mégis csúf dolog — kiabált Boreca. — A mi kotyvalékot itt főzöm kell, abból ugyan elég nekem annyi, a mennyit a tányéromra tesz... Ahhoz ugyan Isten bizony nem nyúlok, a mi a szobából kijön — ehhez nekem a maguk főzöttje nagyon hitvány!

Brennecke asszony és a duhától remegve rohanó fejéhez, a ki ebédutáni kávéjánál ült szobájában, élvezve rövid pihenését. Szokott nyugalmával lépett közebe, kihallgatta Borecát és mikor ez tagadott, így szólt:

— Kedves mama, nem lehetséges mégis tévedés a te részedről? A Boreca szemtelen és feleselő teremtés, de tudommal még sohase hazudott és nem is pákosztoskodott.

— Micsoda? Te még ennek a gyalázatos személynak a pártjára állsz? Jól van — te választással — utazom Potsdamba...

— Ugyan anyuska — szólta a nő és megnézte az óráját. — Sajnos, hivatalba kell mennem... gondold meg még egyszer, talán ez egyszer mégis igazságtalan voltál Borecával szemben.

Brennecke nagymama már ki is suhogott és a saját szobájában rakosgatott.

A fő kormánytanácsos mosolyogva nyúlt felöltőjéhez. A nagymama majd megnyugszik estig... ha az ember még konyhai differenciákkal is törődne ezekben a napokban...

— Mi ez? Már öt órakor hazajön a papa? Helén elébe röpült, ezzel a kiáltással:

— Papa, nagymama elment!

— Ugyan ne bolondozz — nevetett az apa. Ragyogott az arca az örömtől. Nemesak ragyogott, reszketett is, igazán, az egész ember boldogságtól reszkető izgalom volt. «Nézd csak, mit hoztam!»

Két rendkívüli kiadást tartott a kezében, a melyeknek erős nyomdafesték-szaga volt. Az egyiket odanyújtotta a lányának. Helén elolvasta:

Bouroche főhadiszállás 71. J. 18.

Tegnap este és ma reggel beérkezett jelentések szerint Bourbaki tábornok hadserege napközben már csak gyöngér erővel támada a Lisaine-állásokat. Az esti órákban az ellenséges tűz teljesen elnémult. Az ellenség az előgró helységeket már csak hátrvédekkel tartja megszállva és az egész vonalon megkezdte visszavonulását.

v. Tresckow.

— Papa, mit jelent ez? — kiáltott a leány.

— Azt jelenti, hogy Bourbaki támadása vissza van verve, alighanem egész vállalkozása meghiúsult.

— Papa! — kiáltott Helén és nyakába borult apjának. — Viktória! Viktória!

(Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI

Szeptember 21. Román harcvezetőkön Petrozsényiől délre a Vulkán-szoros mindkét oldalán emelkedő magaslatokat visszafoglaltuk. Nagyszombenél és Erdély keleti harcvezetőkön csak előőrsi csatározások folynak. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadseregvezetőségén az Erdős-Kárpátokban az ellenség a legnagyobb szivóssággal folytatja Kirchbach Károly báró hadserege elleni támadásait. Brezánál és a Pantir-nyeregűl keletre előgrórczonalrészeket kisse visszazorított. Másikoldalon támadásai a védők vitésége következtében meghiúsultak. A Kárpátokban küzdő császári és királyi haderők közül főleg Papp ezredes derék magyar népfelkelő-zászlóaljai érdemelnek említést. A Narajóváriánál is eredménytelen maradt az ellenség minden erőlködése. Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregvezetőségén Tersztjanszky vezérezredes hadseregvezetőségénél Pusztomy és Zaturczy között Marwitz tábornok szövetséges csapatai ismét erős orosz tömeglökéseknek voltak kitéve. Az ellenség harcmodora, mint mindig, a mely oszlopokban előrevitt támadó csapatoknak, a melyek között a gárda is szerepelt, lelkiismeretlen feláldozásában csúszosodott ki. Az ellenséget mindenütt leg súlyosabb veszteségei mellett visszavertük. Csak Svinichyótl keletre nincs még eldöntve az ütközet. A nyugati harctéren a Sommetől északra Courceletnél kézigránátharcz, Flersnél, Le Boeufstól nyugatra és Combléstől északra a németek részletámadásokat vertek vissza. A Rancourtól délre és Bouchavesnesben elfoglalt területet a németek ismét elvesztették. A Thiamont-Fléury-szakaszon visszaverték az ellenség támadásait. Az olasz harctéren nincs esemény. A balkáni harctéren a Dobrudzsában állóharcz fejlődött. A macedóniai harcvezetőkön Florina környékén a bolgárok eredményes harcra.

Szeptember 22. Román harcvezetőkön nincs esemény. Károly kir. herceg vezetésénél a Kárpátokban az oroszok tevékenysége némileg csökkent. Bystrzecciótl délre a Smotrecz-magaslatot újra elvesztették. Lipót bajor herceg vezetésénél a Böhm-Ermolli hadseregvezetőségénél az ágyúharcz erősödött. Svinichyótl keletre az oroszok harcvezetőkön új oszlopait visszavertük. A nyugati harctéren csak ágyúharczok a Somme és Maas-területen. A balkáni harctéren a Dobrudzsában Topraisartól délre nagy román erők a német, bolgár és török csapatok átkaroló támadása elől hátrú és szárnjuk ellen menekülésszerűen vonultak vissza.

Szeptember 23. Román harcvezetőkön a Vulkán-szoros az ellenségtől megszüntítve. Nagyszombenél két román hadosztály támadását visszavertük. Ez alkalommal három tüzéret és 526 főnyi legénységet elfogtunk. Holczmányótl délre biztosító csapatainkat az ellenség kisse visszazorította. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadseregvezetőségén a hármasszázados táboroknál Dornavatrától délre román csapatokat ellentámadással visszavertünk. Másikoldalon csak a luczina ménesteleptől délre és a Ludova vidékén volt erősebb küzdelem. A nyugati harctéren a Sommetől északra a csata újból megindult a combles-rancourt vonalon a francziák, Courceletnél az angolok kísérletek megveszélytelenül támadást. Az olasz harctéren a Karszt-fensikön visszavertük az olaszok közeledési kísérleteit, a Dolomit-arczonalon éjjeli támadásait vertük vissza. Arsierótl északra levegőbe röpítettük a Monte Cimone csúcsát és 390 olaszt elfogtunk. A balkáni harctéren a Dobrudzsában a románok előretöréseit a Duna közelében és Topraisartól délre visszavertük. A macedóniai harcvezetőkön a Belosizza-Planinától délre a Krusa-Balkánig terjedő terepet az ellenség kiürítette.

Szeptember 24. Román harcvezetőkön a Vulkán-szoros területén román előretöréseket visszavertünk. Nagyszombenél és az erdélyi keleti harcvezetőkön különösebb esemény. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadseregvezetőségénél Kiribabától keletre és északra az ellenség ma kecsul folytatja támadásait. Az említett várostól keletre tömegeit, kezdetben elért csekély sikerei után, megállították és további támadásait visszavertük. A luczina ménesteleptől délre az oroszok tegnap is heves rohamot intéztek. Ez a roham, a hetedik az utolsó napokban, a budapesti honvédek arczonalánál előtérbe került. Ludova környékén elragadtuk az ellenségtől a legutolsó harcvezetőkön kivitt előnyeit. Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregvezetőségén az oroszok Zhorov és a Szereth legelső folyása között raphosszat tartott tüzérségi előkészítés után tegnap újból nagy haderőket vittek támadásra. Már több rohamot visszavertünk, midőn délután Perepelnikiótl északra sikerült nekik vonalukba betörni. Éjszakai ellentámadásunk elkeresedett harc után állásaink teljes visszanyerését eredményezte. 200-nál több foglyot ejtettünk és hét gépfegyvert zsákmányoltunk. Az ellenség véres veszteségei megfelelőek megszokott harcmodoraiak. A nyugati harctéren a sommei csata ismét

teljes erővel dul. Courcelette, Rancourt és Bouchavesnes mellett az ellenség éjjeli előretörései kudarcot vallottak. A Maas-területen is fokozódott a tüzérségi tevékenység. Az olasz harctéren a Karszt-fensik déli szakaszán közelharcok, a Passanio harcvezetőkön egy olasz támadást visszavertünk. A balkáni harctéren nincs esemény.

Szeptember 25. Román harcvezetőkön a Szurduk- és a Vulkán-hágó közti román előretöréseket visszavertünk. Erdély keleti harcvezetőkön élénkebb harczi tevékenység uralkodott. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadseregvezetőségénél Kiribabától északra és keletre állóharcz. A Ludovaterületen az oroszok ismét hiába támadtak. Lipnicza Dolnától északra az ellenség rohammal megtámadta a török csapatok állását. Mindentűt — egyik szakaszon ellentámadással — visszaverték. Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregvezetőségénél Perepelnikiótl északra tegnap este az oroszok újból megkísérelték az áttörést. Erőszéltük eredménytelen maradt. Súlyos veszteséget szenvedtek. A nyugati harctéren az Arere és Somme közt tart a hatalmas tüzérségi harc. A Combles-Rancourt szakasz ellen és Bouchavesnesnél sikertelen ellenséges támadások. A Thiamont-erdőnél és Souvileótl délre a németek francia kézigránát-támadásokat vertek vissza. Az olasz harctéren a tengermelléki harcvezetőkön az olasz tüzérvégység megélnélt. A Passanio-arczonalon véresen visszavertük az alpinik támadását. A balkáni harctéren a Dobrudzsában a Cobodinn — Topraisar vonalon a szövetségesek sikeres harcra. Bukarest erdőjé rémet léghajó bombázta. Macedóniában kisebb harcok Florinánál.

Szeptember 26. Román harcvezetőkön a Vulkán és Szurduk-szoros nagy román erők átkarolása elől kiürítették. Nagyszombenél új harcok fejlődnek, csapataink és német csapatok támadnak. Erdély keleti harcvezetőkön helyenként össztükrözések kerültek a sor. Székelyudvarhelytől délre egy horvát honvédszázalój túlerőben levő osztagok több támadását közelharcban visszaverték. Károly kir. herceg hadseregvezetőségénél Dornavatról délre az orosz-román előretöréseket meghiúsítottuk. Galicia délkeleti szegletében az ellenség változatlan hevesseggel folytatja támadásait. A Ludova-területen harczó német csapatok hősiesség ellenében minden erőszéltésük meghiúsult. Lipót bajor herceg hadseregvezetőségénél Perepelnikiótl északra tegnap is számos ellenséges támadás cmlott össze. A nyugati harctéren a Somme és az Arere között az argol-francia

gyalogság egységes támadásba fogott. A harc éjjel is dühöngött. Az Arere és a Rancourt l'Abbaye közt az ellenség rohama a németek tüzében megakadt vagy összeomlott a németek vonalai előtt. Rancourt l'Abbayetől keletre és a Guedeourt — Bouchavesnes-vonalban fekvő falvakat az ellenség elfoglalta. Tovább délre a Sommeig a francziák előretörés meghiúsult. Az olasz harctéren a Karszt-fensik déli része az olasz tüzérség heves tüze alatt állott. A balkáni harctéren a Dobrudzsában nincs különösebb esemény. Macedóniában a Presapatótl keletre és Florinánál a bolgárok kisebb kedvező ütközetei.

Szeptember 27. A keleti harctéren Petrozsény vidékén tegnap csak a Tulisui-hegyen jutottunk a románokkal harci érintkezésbe. Nagyszombenél a harcok ránk nézve kedvezően folynak. Erdély keleti hadszínterén biztosító csapataink több ponton harcban állnak. Bistriczivara vidékén román, Kiribabától északra és Ludova környékén orosz előretöréseket vertünk vissza. Tovább északra nincs jelentős esemény. A nyugati harctéren Rupprecht bajor trónörökös hadserege: a Sommetől északra a csata folytatásá tegnap ismét szerlelett erős tüzérségi és elkeseredett gyalogsági harcokra vezetett. Thiepválnál az arczonal előszögellése elveszett. Courcelette mindkét oldalán többszörös veszteségteljes visszavetése után végül az ellenség terepet nyert. Ettől keletre visszautasították. Az ellenség szeptember 25-iki sikerét Guedeourt falu megszállásán kívül nem használhatta ki. Heves támadásait Les Boeufre és a Morvatótl bezárólag Bouchavesnesetől délre elterjedő arczonalrészen részben kizárta a németek véresen visszaverték. A Sommetől délre francia kézigránát-támadás Vermandovillersnél és Chaulmesnél meghiúsult. Légi harcban tegnap és tegnapelőtt a Sommenál hat ellenséges repülőgépet, a Champsagneban ezenfelül tegnap még egyet lelőttek. Az olasz harctéren nincsenek nagyobb harcok. A Karszt-fensikön állásrészeink időnként erős tüzérségi és aknavető tűz alatt állnak. A balkáni harctéren Mackensen vezértábornagy hadserege vezértábornagy repülőgépek támadásait Bukarest megismételték. A macedóniai arczonalon szeptember 25-én a Presapatótl keletre újabb előnyöket küzdöttünk ki. Florinától keletre ellenséges támadásokat visszautasítottunk. Tegnap a bolgár csapatok Kajmakczalanál a támadásra készülő ellenség ellen előretörték, visszavertették és üldözték őt és két ágyút, több gépfegyvert és aknavetőt zsákmányoltak.

Kalodant
Fog-Krém 90 Fillér

Vadászsportot üzök

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD“

KÉPES VADÁSZSÁG-OT

Állandó melléklete:

„A vadász“

czímű egyedül magyar nyelvű eb-
tenyészési szaklap. — Mindkét lap
gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész
évre 14 kor., félévre 7 kor., negyed-
évre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
(Franklin-Társulat.)

LOHR MÁRIA

A főváros első és legnépszerűbb csipkésítő, vegyítéző és kelme-festő gyári intézete. (KRONFUSZ) Pátek: II. Fő-
ut. 27. IV. Erdő-ut. 13.
Könyves-ut. 14.
V. Harmad-ut. 4.
VI. Teréz-kört. 38.
Kandásy-ut. 18.
VIII. Jászai-ut. 2.

ALAPITVA 1914.

Gyászesetben **Maltenberger Vilmos**

ruhák soron kívül kelme-festő, vegyítéző és
gőmosógépekben festetnek feketére. Nagyvárad. Postafiók.
Postai megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Amputált Ön?



Négy raktár minden betegápoláshoz tartozó gummiárkban.
Betegtolócskák amputáltak és rokkantak részére,
gazdag választékban.

Legújabb képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küldi
Budapest, IV. ker.,
KELETI J. Koronaherczeg-u. 17.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

természetes égványúv.

MEGJELENT



az 1917. évre szóló művészi kivitelű, különféle ismertetőket
szórakoztató elbeszélésekkel, név-
napi mutatók, gyönyörű da'okát
és költőket tartalmazó
melyből 50,000 példányt akar ajándékozni

képes naptár,

WAGNER «Hangszer-király» cég
Bpest, József-kört. 15.

Küldje be tehát saját, valamint ismerősei címét, külön-külön
10 filléres válaszlappal, amelynek ellenében **mindenki**
ingyen kap egy-egy példányt.

Most jelent meg
Kerpely Béla könyve:

„Nimródok a fronton“

Mulatságos vadászese-
tek a nagy háborúból.

Vadász milliőben tartott haditudósítások, melyek
a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik.

A diszes kiállítású kötet

= ára 2 korona =
(bérmentes küldéssel 2 K 40 f).

Megrendelhető: a „NIMRÓD“
képes vadászújság kiadóhivata-
lában, Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
(Franklin-Társulat) a pénz be-
küldése vagy utánvét mellett.

Fronton levő hozzátartozójának nem
küldhet ennél kedvesebb olvasmányt!

Most jelent meg!

Köveskúti Jenő
versei

ÁRNYAK

Szalay Pál rajzaival

Ára 3 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrásy-út 21.

és minden könyvtárban

ÚJ KÖNYV!

Magyar katonatisztek hőstetteit
örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tisztjeink hőstettei
a világháborúban

WOINOVICH EMIL
cs. és kir. gyalogsági tábornok
vezelése alatt szerkesztette
VELTZE ALAJOS
cs. és kir. alezredes, a cs. és kir.
hadilövétár osztályfőnöke.

Közreműködtek:
REICH ÁRPÁD
m. kir. honvédtiszár-alezredes
BENEDEK ELEK és
BENEDEK MARCELL

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben



41. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ

HOITSY PÁL.

BUDAPEST, OKTÓBER 8

Szerkesztési iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

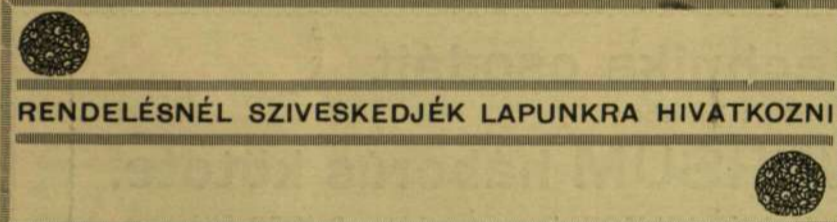
Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika“-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postallag meg-
határozott viteldij is eszolandó.



Török szerencséseje örök!

Szállóige még nem vált be oly fényesen, mint az általánosan ismert: Török szerencséseje örök!, mert a

400.000 koronás legnagyobb főnyeremény

ismét csak a mi vevőinknek jutott, amennyiben az ma a szerencsés bankházunkhoz tartozó 87158. számú sorsjegyre esett.

Ugy látszik, hogy t. vevőink a nagy nyereményekre előjegyzik magukat, miután az előző (35.) sorsjátékban a nagy jutalmat 600.000 koronát, valamint a legnagyobb főnyereményt, a 400.000 koronát is tisztelt vevőink nyerték.

Siessen tehát, hogy ezen szerencsés bankházból sorsjegyet biztosítson a saját részére.

Az I. oszt. sorsjegyek ára:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy
1'50 korona

$\frac{1}{4}$ sorsjegy
3— korona

$\frac{1}{2}$ sorsjegy
6— korona

$\frac{1}{1}$ sorsjegy
12— korona

Ön is bizonyára nemsokára meggyőződik szerencséséről, ha nálunk „Török szerencséseje örök“ szállóige alatt sorsjegyet vásárol. Megrendelések:

TÖRÖK A. és TÁRSA BANKHÁZ R.-T.

Budapest, IV., Szervita-tér 3-a. intézendők.

Budapest, 1916. szeptember 26-án.



A SAN-MARTINO A SAN-MICHELÉROL NÉZVE. A GÖRZI HIDFŐ ELFOGLALÁSA ELŐTT. ○○○○○OLASZ ÁLLÁSOK, + + + + + A MI ÁLLÁSAINK.

GÖRZ VÉDELME. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.